

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.14)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Valga maakond	32 179	25	-	25

1. Põhilised tegevussuunad

- Maakonna raamatukogude põhilised tegevussuunad olid 2014. aastal teavikute kojulaenus ja kohalkasutus, avaliku teabe kättesaadavaks tegemine, päringutele vastamine, näituste ja ürituste korraldamine, kasutajakoolituse läbiviimine.
- Kogude komplekteerimine vastavalt lugejate vajadustele ja rahalistele võimalustele ning Kultuuriministeeriumi lepingut järgides.
- Raamatukogude 2014. aasta eelarveid vaadates ei saa suuremast arendustegevusest rääkida.
- Raamatukogude juubelid: Tõrva linnaraamatukogu – 105, Kuigatsi raamatukogu – 100, Sangaste raamatukogu – 90, Õru raamatukogu – 70.
- Uued ruumid sai Sangaste raamatukogu.
- Nõuni raamatukogus alustas aasta lõpus tööd Postipunkt.

Valga keskraamatukogu

- Uuendati raamatukogu koduleht.
- Mais alustati koduteenindusega.
- Lastekirjanduse osakonnas käis koos perenaisega lugemiskoer Power, huvi koerale lugemise vastu oli suur.
- Raamatukogu töösse kaasati vabatahtlikke raamatuväljapanekute „Lugeja soovitab...“ korraldamiseks.
- Raamatukogu juures tegutsev venekeelne Raamatusõprade klubi tähistas 10. tegevusaastat.
- Suurendati avakogu mahtu.
- Liikumisaastat tähistasime keskraamatukogus iga tööpäeva hommikul veerandtunnivõimlemisega raamatukogutöötajatele.

2015. aasta

- Töö lastega: raamatukogutunnid, ettelugemised, erinevad väljapanekud lastele, vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamine.
- Raamatukogu roll kultuurikeskusena: oluliseks peetakse järjepidevust ehk jätkamist traditsiooniliste üritustega, aga ka uute korraldamist. Vastavalt võimalustele kutsutakse raamatukokku kirjanikke ja teisi huvitavaid inimesi.
- Raamatukogude juubelid: Keeni raamatukogu – 90, Riidaja raamatukogu – 90.
- Oluline on koostöö jätkumine nii raamatukogude endi kui ka teiste asutuste vahel.

Valga keskraamatukogu

- 2015. aastal tähistab Valga raamatukogu 150. aastapäeva. Plaanis on Ränduriraamatukogu avamine Valga jaamahoones, August Gailiti nimelise novelliauhinna väljaandmine, erinevad üritused nii lastele kui täiskasvanutele.
- Raamatukogu välisukse kõrvale on plaanis paigaldada raamatute tagastuskast.
- Terviseeemaliste raamatute tutvustamine blogis.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Raamatukogud lähtuvad oma töös kehtivatest seadusaktidest.

Kõigil raamatukogudel on olemas põhimäärus ja kasutamise eeskiri, tasulisi teenuseid reguleerivad hinnakirjad.

Nõukogu on olemas 5 raamatukogul, kuid nende tegevust eriti esile ei tõsteta.

Raamatukogud on valdade arengukavades kajastatud. Valga keskraamatukogul, Otepää ja Tõrva linnaraamatukogul on olemas oma arengukava.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.13	Seisuga 31.12.14	muutus %
Eelarve kokku	616 822	651 848	+5,7% (+35 026)
sh keskraamatukogus	237 587	257 136	+8,2% (+19 549)
Personalikulu	366 708	404 581	+10,3% (+37 873)
sh keskraamatukogus	157 223	171 695	+9,2% (+14 472)
Komplekteerimiskulu	121 943	129 723	+6,4% (+7 780)
sh OV-lt	69 537	77 271	+11,1% (+7 734)
sh riigilt	52 406	52 452	+0,1% (+46)
sh keskraamatukogu	40 602	45 125	+11,1% (+4 523)
sh OV-lt	18 697	23 239	+24,3% (+4 542)
sh riigilt	21 905	21 886	-0,1% (-19)
Infotehnoloogiakulud	23 144	24 883	+7,5% (+1 739)
sh keskraamatukogu	8 652	9 451	+9,2% (+799)

- Eelarve vähenes 9 raamatukogus: Aakre raamatukogu 378.-, Hargla raamatukogu 928.-, Hellenurme raamatukogu 3 256.-, Helme raamatukogu 358.-, Hummuli raamatukogu 948.-, Keeni raamatukogu 1 582.-, Koikküla raamatukogu 1 913.-, Laatre raamatukogu 1 642.- ja Taagepera raamatukogus 938.- euro võrra.
- Eelarvetest jäi kasutamata 12 466.- eurot, s.o. 1,9%. Sellest 9 676.- eurot jäi kasutamata keskraamatukogul (komplekteerimis- ja majanduskulud), 2 676.- eurot Taagepera raamatukogul (personali- ja majanduskulud).
- Investeeringuid põhivarasse tehti 5 420.- euro eest.

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Koos koeraga lugema Hasartmängumaksu Nõukogu	01.09-31.12.2014	400
Põhjamaadest suurtele ja väikestele Põhjamaade Ministrite Nõukogu infobüroo	01.10-31.12.2014	471
Muumitunnid raamatukogus Põhjamaade ministrite Nõukogu infobüroo	01.-30.11.2014	70
Kuigatsi raamatukogu 100 (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	01.-30.11.2014	230
Kohtumine Valge Tähekiirega Lüllemäe lasteaias (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	01.-31.05.2014	100
Kodukandi kunstniku Ave McPhail'i näituse avamine Tõrva linnaraamatukogus (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	01.04-30.06.2014	52
KOKKU		1 323

2.3 Struktuur

- Seoses töökorralduse muutumisega muutusid Keeni ja Sangaste raamatukogu lahtiolekuajad:
Keeni raamatukogu: kolmapäev 9.00-18.00 ja reede 9.00-17.00.

Sangaste raamatukogu: teisipäev 10.00-16.00, neljapäev 10.00-17.00 ja laupäev 10.00-15.00.

- Lüllemäe raamatukogu lahtiolekuajad muutusid seoses töötaja vahetumisega: teisipäev-neljapäev 9.00-17.00 ja reede 12.30-16.30.

Raamatukogude aruannetes on kirjas, et raamatukogu lahtiolekuajad sobivad.

Nädalavahetusel avatud:

- laupäeval: keskraamatukogu, Tõrva linnaraamatukogu (v.a. suvel), Riidaja ja Sangaste raamatukogu.
- pühapäeval: Otepää linnaraamatukogu ja Kaagjärve raamatukogu.

Puhkuste ajal

- suletud ei ole raamatukogud, kus on rohkem kui 1 töötaja: keskraamatukogu, Otepää ja Tõrva linnaraamatukogu, Tõrva lasteraamatukogu ja Tsirguliina raamatukogu.
- teistes raamatukogudes on töö erinevalt korraldatud: on raamatukogusid, mis on kogu töötaja puhkuse aja suletud, mõni raamatukogu on 1 päeval nädalas või üle 2 nädala 1 päeval avatud.

2.4 Personali juhtimine ja areng

Maakonna raamatukogudes töötab 43 raamatukoguhoidjat, neist osalise tööajaga 7.

Kõrgharidusega töötajaid on 14 (sh raamatukogunduslik – 9), keskharidusega – 29 (sh raamatukogunduslik – 7). Kutsekoolitus on läbitud 20 raamatukogundusliku hariduseta töötajal.

- Sangaste vallas korraldati suvel raamatukogude töö ümber seoses Keeni raamatukogu juhataja pensionile minekuga. Alates juulist töötab Sangaste raamatukogu juhataja nii Keeni kui Sangaste raamatukogu juhatajana. Mõlemad raamatukogud töötavad osalise koormusega (0,5).
- Alates septembrist on Lüllemäe raamatukogu juhataja Hille Tammela. Senine juhataja läks lapsehoolduspuhkusele.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2014

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Aakre RK	-	-	-	-
Hargla RK	-	-	-	-
Hellenurme RK	-	-	-	-
Helme RK	-	-	-	-
Hummuli RK	-	-	-	-
Kaagjärve RK	-	-	-	-
Keeni RK	-	-	-	-
Koikküla RK	-	-	-	-
Kuigatsi RK	2	31	1	167.-
Laatre RK	-	-	-	-
Lüllemäe RK	-	-	-	-
Nõuni RK	-	-	-	-
Puka RK	-	-	-	-
Pühajärve RK	1	4	1	-
Riidaja RK	-	-	-	-
Sangaste RK	-	-	-	-
Sooru RK	-	-	-	-
Taagepera RK	1	80	1	180.-
Tagula RK	-	-	-	-
Tsirguliina RK	3	17	1	41.-
Õru RK	2	80	1	-
Otepää linnaRK	-	-	-	-
Tõrva linnaRK	-	-	-	-
Tõrva lasteRK	-	-	-	-

Valga keskRK	6	92	6	861
---------------------	---	----	---	-----

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjaid
A. Sibula erialapäev „Raamatukogud teel tulevikku – infoajastu tehnoloogiad“	Tallinna KRK	3
Rahvaraamatukogude suveseminar-laager „Raamatukogud liikumises“	Jõgeva maakonna KRK, Eesti Rahvusraamatukogu	2
Teenindus raamatukogus: raamatukogutöötaja teeninduskeel ja -meel	Eesti Rahvusraamatukogu	1
Kataloogimise õppepäev	ERÜ	1
Sotsiaalmeedia raamatukogutöös	Eesti Rahvusraamatukogu	1
Maaraamatukogude suveseminar	ERÜ maaraamatukogude seksioon, Lääne-Virumaa KRK	1
ERÜ maaraamatukogude seksiooni teabepäev	ERÜ maaraamatukogude seksioon	1
ERÜ kooliraamatukogude seksiooni teabepäev	ERÜ kooliraamatukogude seksioon	1
Raamatukoguhoidjate suveakadeemia	TÜ Ühiskonnateaduste Instituut	1
Töötaja registreerimise kohustus Töötajatele tehtud väljamaksete maksustamine	Stokmann Koolitus	1
Sissevaateid hispaaniakeelsesesse ilukirjandusse	Jõgeva maakonna KRK	1
Arvutiõpetus algajatele	Valgamaa Kutseõppekeskus	1
Arvutiõpetus edasijõudnutele	Valgamaa Kutseõppekeskus	1
Mardi- ja kadripäeva kombestik eesti traditsioonilises rahvakultuuris	Eesti Rahvapärimuse Kool	1
Monotüüpia tekstiilil ja taaskasutusmapp mt teipidega	AS Vunderi kunstistuudio	1

Taagepera ja Tsirguliina raamatukogu töötajad osalesid Tallinna keskraamatukogu poolt korraldatud 5-päevasel praktikal. Mõlemad on saanud kogemusega väga rahul.

Valga keskraamatukogu töötajad osalesid veel (koolitustõendit ei saadud):

- algupärase lastekirjanduse päev (O. Lutsu nim. Tartu linnaraamatukogu) – 2 osalejat.
- XI üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev (ERÜ lasteteeninduse toimikond, Lääne-Virumaa keskraamatukogu) – 2 osalejat.
- seminar „e-raamat: kirjastamine, vahendamine, lugemine (ERÜ kogude toimikond) – 1 osaleja.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

- Hummuli raamatukogu juhataja esines valla eakate päeval ettekandega, kus rääkis eakatele sobivatest ning lastelastele ettelugemiseks sobivatest raamatutest.
- Tsirguliina raamatukogu juhataja rääkis ETV saates „Maahommik“ pärimuskultuurist ja Tõlliste valla legendidest (sh Laatre ristimännist); viis Tsirguliina Keskkooli perepäeval läbi mappide valmistamise ja raamatukogupäevade ajal karbimeisterdamise õpitoa.

Valga keskraamatukogu

- Lastekirjanduse osakonna juhataja esines Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses maakonna eakate päevade üritusel ettekandega „Vanavanemad, lapsed ja lugemine“.
- Lastekirjanduse osakonna raamatukoguhoidja esines venekeelse raamatusõprade klubi 10. tegevusaasta üritusel venekeelse ettekandega „Valga keskraamatukogu ajaloost ja tänapäevast“.

- Teenindusosakonna juhataja viis Valgamaa Kutseõppekeskuses sotsiaaltöö I kursusele läbi koolituse, kus tutvustas keskraamatukogu kodulehte, otsingut RIKSWEBis, ESTERis, ISEs ja DIGARis.

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Valga keskraamatukogu viis läbi 5 koolituspäeva:

- Lastega filosoferimine raamatukogus (Epp Raudsepp, Viljandi linnaraamatukogu).
- Janis Cimze tegevusest Eesti ja Läti kultuuri- ja haridusmaastikul (Esta Mets, Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon; Valka Koduloomuuseum).
- Raamatukogu teeninduskultuur (Heli Tooman, TÜ Pärnu Kolledž).
- Kaasaegne saksa kirjandus (Linda Jahilo, O. Lutsu nim. Tartu linnaraamatukogu).
- Töökorraldusest Põhjamaade raamatukogudes; Tallinna keskraamatukogu laenutuskeskkond ELLU (Triinu Seppam, Tallinna keskraamatukogu).

Keskraamatukogu poolt korraldatud koolitustega ollakse üldiselt rahul. Need on sageli ainsad, millest maakonna raamatukogude töötajad saavad osa võtta, sest kaugemale sõit ei ole võimalik kehva transpordiühenduse ja sõidu kulukuse tõttu (raamatukogude eelarves olevad koolitussummad on suhteliselt väikesed).

Eelistatud oleksid Tartus toimuvad koolitused.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

- Tallinna Ülikooli infoteaduste magistriõppes õpib Lüllemäe raamatukogu juhataja.
- Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonna raamatukogunduse ja infokeskkondade rakenduskõrgharidusõppe lõpetas *Valga keskraamatukogu* vanemraamatukoguhoidja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

- Tsirguliina raamatukogu juhataja sai Tõlliste valla teenetemärgi raamatukogunduse edendamise eest.

Teemad, mis vajaksid riiklike ülesannete täitmisel koolitust

Infotehnoloogia-alaste võimaluste kasutamine raamatukogudes, infokirjaoskuse arendamine ning raamatukogunduse valdkonda puudutav seadusandlus.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloolest. Raamatukogu ruumid ja asukoht

- Otepää linnaraamatukogu sai juurde 1 ruumi.
- Helme raamatukogus korrastati küttesüsteem ja trepile paigaldati käsipuu.
- Puka raamatukogus tehti remonti veekahjustusi saanud ruumis.
- Riidaja mõisa majal, kus raamatukogu asub, ehitati 2 korstnale uued korstnapitsid.
- Sangaste raamatukogu sai uued ruumid vallamajas asuvasse endise kaupluse ruumidesse. Remonti seal ei tehtud, ainult radiaatoritele paigaldati vaheventiilid ning keldris asuvasse hoiuruumi paigaldati radiaator.
- Tagula raamatukogu trepikoda parandati: valati uus põrand ja välistrepp.

Raamatukogu asukoha ja ruumidega ollakse üldiselt rahul.

- Otepää ja Tõrva linnaraamatukogud asuvad suhteliselt kitsastes oludes, kuid mingit laienemist ette näha ei ole.
- Keeni raamatukogu peaks 2015. aastal kolima noortekeskuse ruumidesse.
- Lüllemäe raamatukogu viimist kooli ruumidesse ei ole veel otsustatud.

Uut mööblit soetasid:

- Tõrva linnaraamatukogu 2 klaasist vitriinkappi näituste korraldamiseks.
- Lüllemäe raamatukogu sai uusi riieleid.

- Pühajärve raamatukogu sai uusi riuleid, laenutuslaua ja töötooli.

Ratastooliga juurdepääs

- Vabalt on tagatud juurdepääs Otepää linnaraamatukogule ning Nõuni ja Pühajärve raamatukogule.
- Tõrva linnaraamatukogus saab eelneval etteteatamisel paigaldada teisaldatava kaldtee ning saab raamatukokku sisse.
- Kuigatsi raamatukokku saab hoovipoolsest uksest (seega ka vajalik eelteavitus).
- Helme raamatukogu saab kaldtee 2015. aastal.
- Ratastooliga juurdepääs puudub 12 maakonna raamatukogul, mis asuvad kas kortermaja I korrusel või mõne teise hoone II korrusel ning 6 raamatukogus, mis asuvad küll I korrusel, aga sinna viib trepp.

Valga keskraamatukogu

- Raamatukogu ventilatsioonisüsteem viidi kooskõlla tuleohutusnõuetega.
- I korrus sai avariivalgustuse.
- Uuendati raamatukogu turvasüsteem.

Maja fassaad ja I korrus vajavad remonti.

Keskraamatukogu ostis uusi riuleid.

Ratastooliga on tagatud juurdepääs maja I korrusele, II korrusele pääsemise võimalus puudub.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

- Internetiühendus ja töötajaarvuti on kõigis raamatukogudes. Programm RIKS on kasutusel kõigis maakonna raamatukogudes.
- Kasutajaarvuti puudub Keeni, Laatre, Sangaste ja Tagula raamatukogus.
- Uue arvuti soetasid: Aakre, Kuigatsi, Puka, Taagepera, Tagula ja Õru (3).
- Arendustegevust ei toimunud väga napi eelarve tõttu. Suuremaid infotehnoloogilisi soetusi ei toimunud.

Valga keskraamatukogu

- Uus raamatukogu koduleht.
- Liisiti 5 uut arvutit.
- Osteti uus koopiamasin.

2.7 Raamatukogude koostöö

Riiklikul tasandil

- Koostöös Eesti Kirjanike Liidu ja Rahvusraamatukoguga korraldati kohtumised kirjanikega Kirjandustuuri raames (Tsirguliina raamatukogus ja keskraamatukogus).
- Otepää linnaraamatukogu korraldas koostöös MTÜ Eesti Mälumänguliiduga Eesti karikavõistluste etapi paarismälumängus.

Kohalikul tasandil

Koostööd kohaliku omavalitsusega hinnatakse üldiselt heaks.

- 5 raamatukogu töötajad on vallavolikogu liikmed, sh 1 on volikogu esimees.
- 1 raamatukogu töötaja (0,5 kohta) on ametis ka valla sotsiaaltöötajana (0,5 kohta).

Tihe on raamatukogude koostöö kohalike koolide, lasteaedade, kultuuriasutuste, noortekeskuste ning erinevate seltsidega (küla- ja naisseltsid, pensionäride ühendused jne.).

- Kaagjärve raamatukogu jätkas koostööd MTÜga Kaagjärve Mõis.
- Pühajärve raamatukogu tegi koos Pühajärve Põhikooliga ettevalmistusi 8. koolialmanahhi väljaandmiseks 2015. aasta kevadel.
- Tsirguliina raamatukogu tegi koostööd koolitaja Piret Pääriga. Üritusi planeeritakse ja viiakse läbi koostöös regilauluansambliga Koidu Tähed. Erinevaid õpitubasid viiakse läbi koostöös MTÜga Joude.

Raamatukogud teevad omavahelist koostööd (RVL, üritused, teavikute tellimine valla piires).

Valga keskraamatukogu

- Koostöös Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liiduga jätkus traditsiooniliste maakondlike õpilasviktoriinide ja võitluste korraldamine.
- Raamatukogu ürituste reklaam ilmub maakonnalehes „Valgamaalane“ ja „Valga Linna Lehes“, kohalikus raadios Ruut FM.
- Kirjandusüritused ja kohtumised kirjanikega toimusid kohvikus Säde.

Keskraamatukogul on olnud koordineeriv roll kogude arendamisel, erialasel täiendkoolitusel ja nõustamisel.

3. Kogud

3.1 Komplekteerimise põhimõtted (tasakaal) ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimispõhimõtted 2014. aastal ei muutunud. Ka eelnevatel aastatel on prioriteediks olnud eesti ilukirjandus, Eestit puudutav kirjandus, lastekirjandus, seejärel aimekirjandus ning tõlkeilukirjandus.

Raamatukogud komplekteerivad oma kogusid ise vastavalt lugejanõudlusele ja rahalistele võimalustele. Kuna raha on komplekteerimiseks suhteliselt vähe, arvestades ilmuvate nimetuste hulka ja raamatu hinda, tuleb igast nimekirjast teha väga kaalutletud valik.

Enamasti ostavad maakonna raamatukogud igat raamatut 1 eks., väga harva 2 eks., v.a. keskraamatukogu, mis soetab ilu- ja lastekirjandust 2 eks. kaupa (mõnda nimetust ka rohkem).

Iga raamatukogu saab tellimisnimekirja nii Rahva Raamatust kui Apollo Holding OÜst. Raamatukogud otsustavad saadud nimekirjade alusel ise, mida nad tellivad. Seejärel esitavad nad oma soovid keskraamatukogu komplekteerimisosakonnale, kus koostatakse koondtellimus, mis edastatakse seejärel tarnijale.

Põhiline kirjandus ostetakse maakonda Rahva Raamatu vahendusel, vähemal määral Apollost. Raamatute hind on mõlemal tarnijal enam-vähem sama, kohati kuni 1/3 jaehinnast soodsam.

Osa omavalitsuste raha eest ostsid ise teavikuid Otepää linnaraamatukogu, Hargla ja Koikküla raamatukogu.

Annetused

Annetusena saadi maakonna raamatukogudesse 1 251 eks. teavikuid, s.o. 11,8% teavikute juurdetulekust (2013. a. – 1 828 eks.; 17,0%):

- 1 246 eks. raamatut, s.o. 11,8% raamatute juurdetulekust (2013. a. – 1 804 eks.; 16,9%).
- 2 eks. auvist, s.o. 7,4% auviste juurdetulekust (2013. a. – 15 eks.; 27,3%).
- 3 eks. muid teavikuid, s.o. 42,9% muude teavikute juurdetulekust (2013. a. – 7 eks.; 58,3%).

Valga keskraamatukogu

Annetusena sai keskraamatukogu 136 eks. teavikuid, s.o. 3,4% teavikute juurdetulekust (2013. a. – 377 eks.; 9,6%):

- 134 eks. raamatut, s.o. 3,4% raamatute juurdetulekust (2013. a. – 368 eks.; 9,5%).
- 2 eks. auvist, s.o. 7,4% auviste juurdetulekust (2013. a. – 5 eks.; 11,6%).
- muid teavikuid annetuseks ei saadud (2013. a. – 4 eks.; 44,4%).

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Maakonna raamatukogudesse ei soetatud 2014. aastal ühtegi e-raamatut.

Raamatute komplekteerimiseks oli maakonnas raamatukogu kohta keskmiselt 4 084.- eurot: külaraamatukogudes keskmiselt 2 113.-, linnaraamatukogudes 7 379.-, lasteraamatukogus 3 488.-, keskraamatukogus 39 682.- eurot.

	2013	2014	muutus (+/-)
Raamatud	10 693	10 525	-168 (-1,6%)
sh ostud	8 889	9 279	+390 (+4,4%)
Ilu- ja lastekirjandus	7 102	7 319	+217 (+3,1%)

Võõrkeelne kirjandus	1 165	936	-229 (-19,7%)
sh venekeelne	1 048	887	-161 (-15,4%)
Komplekteerimiskulu raamatutele	96 340.-	102 109.-	+5 769.- (+6,0%)
Raamatu keskmine hind	10.84	11.-	+0.16 (+1,5%)
Juurdetulek 1 elaniku kohta	0,33	0,33	-
Juurdetulek 1 kasutaja kohta	1,01	1,02	+0,01 (+1,0%)

Ilu- ja lastekirjanduse osakaal on maakonna raamatukogude kogudest 65,0% (2013. a. – 64,9%).

Võõrkeelne kirjandus moodustab kogudest 7,1% (2013. a. – 7,1%), sellest venekeelne kirjandus 88,4% (2013. a. – 88,7%).

Riik eraldas komplekteerimiseks 1 elaniku kohta 1.63, omavalitsused keskmiselt 2.40 eurot (omavalitsustelt oli kõige väiksem summa 0.65 ja kõige suurem 7.55 eurot). 1 kasutaja kohta oli komplekteerimisraha keskmiselt 12.55 eurot.

Maakonna raamatukogude kogudest kustutati 5 712 eks. raamatuid.

Inventuur toimus Lüllemäe ja Pühajärve raamatukogus.

Valga keskraamatukogu

	2013	2014	muutus (+/-)
Raamatud	3 866	3 973	+107 (+2,8%)
sh ostud	3 498	3 839	+341 (+9,7%)
Ilu- ja lastekirjandus	2 372	2 609	+237 (10,0%)
Võõrkeelne kirjandus	1 025	920	-105 (-10,2%)
sh venekeelne	994	886	-108 (-10,9%)
Komplekteerimiskulu raamatutele	34 921.-	39 497.-	+4 576.- (+13,1%)
Raamatu keskmine hind	9.98	10.29	0.31 (+3,1%)
Juurdetulek 1 elaniku kohta	0,28	0,30	+0,02 (+7,1%)
Juurdetulek 1 kasutaja kohta	1,09	1,14	+0,05 (+4,6%)

Ilu- ja lastekirjanduse osakaal on keskraamatukogu kogust 54,5% (2013. a. – 54,5%).

Võõrkeelne kirjandus moodustab kogust 23,5% (2013. a. – 23,6%), sellest venekeelne kirjandus 90,2% (2013. a. – 90,1%).

Omavalitsuselt sai keskraamatukogu komplekteerimiseks 1 elaniku kohta 1.73 eurot, 1 kasutaja kohta 12.94 eurot.

Keskraamatukogus kustutati 4 369 eks. raamatuid.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodika komplekteerimiseks kulus maakonnas 2014. aastal 27 429.- eurot, s.o. 21,1% komplekteerimisrahast (2013. a. – 25 343.- eurot; 20,8%).

Perioodika tellimise summad on maakonna raamatukogudes väga erinevad – 371.- eurost – 1 590.- euronni (siin ei ole toodud keskraamatukogu summat). 10-l külaraamatukogul 21-st on perioodika tellimise summa üle 1 000.- euro.

Kultuuriperioodika tellimiseks maakonna raamatukogudesse kulus 1 653.- eurot riigilt eraldatud komplekteerimisrahast, s.o. 6,0% perioodika tellimiseks kulunud rahast (2013. a. – 1 800.- eurot; 7,1%). Raamatukogud tellisid kultuuriperioodikat ka omavalitsuse raha eest.

Valga keskraamatukogu

Perioodika tellimiseks kulus 5 443.- eurot, s.o. 12,1% komplekteerimisrahast (2013. a. – 5 431.- eurot; 13,4%).

Kultuuriperioodikat osteti 560.- euro eest.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Valga keskraamatukogu

Auviseid soetati 2014. aastal ainult keskraamatukogusse – 27, sh 25 ostuna ja 2 annetusega. Nende soetuseks kulus 185.- eurot, s.o. 0,4% komplekteerimiskulust (2013. a. – 43 auvist, sh 38 ostu ja 5 annetust; 250.- eurot; 0,6% komplekteerimiskulust).

4. Raamatukoguteenused

Valga keskraamatukogu

Valga linna kodulehel oli gallup „Kas kasutate Valga keskraamatukogu teenuseid?“.

Vastajaid oli 160. Tulemus:

- olen pidev kasutaja – 58
- kasutan aeg-ajalt – 62
- kasutan ainult internetti – 7
- ei kasuta, pole aega – 15
- ei kasuta, pole vajadust – 16
- ei kasuta, pole rahul teenustega – 2

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kõikides maakonna raamatukogudes on juurdepääs avalikule teabele. Raamatukogudes on olemas kohaliku omavalitsuse õigusaktid, maakonna- ja vallaleht ning vähemalt 1 üleriigiline päevaleht.

Internetiühendus ja töötajaarvuti on kõigis maakonna raamatukogudes. Raamatukogudes on kokku 97 arvutit, neist töötajatele 50 ja kasutajatele 47.

Kasutajaarvuti puudub Keeni, Laatre, Sangaste ja Tagula raamatukogus.

Avalike Internetipunktide (AIP) kasutamine on pidev, kuid väheneb. Põhjused: arvutid on vanad, kodudes on olemas internetiühendus, nutiseadmete lai levik. Lapsed kasutavad AIPi arvuteid pigem meelelahutuseks.

AIPid on enamasti avatud raamatukoguga samal ajal. Nende külastusi sageli üles ei märgita. Aga on siiski mõned näited:

- Puka raamatukogu – AIPi kasutati 38 korda.
- Riidaja raamatukogu – AIPi kasutati 19 inimese poolt 137 korda.
- Öru raamatukogu – AIPis oli 1 154 külastust (sh lapsed – 833, täiskasvanud – 321).
- *Valga keskraamatukogu* – AIPi külastusi oli 2 292 (AIP on avatud teisipäeval-reedel 14.00-18.00, laupäeval 10.00-15.00); lugemissaali arvutit, mida on võimalik kasutada kogu raamatukogu lahtiolekuaja jooksul, kasutati 1 529 korda.

WiFi-leviala on keskraamatukogus, Otepää ja Tõrva linnaraamatukogus, Hellenurme, Helme, Koikküla, Kuigatsi, Lüllemäe, Nõuni, Puka, Riidaja ja Taagepera raamatukogus.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Raamatukogu põhiteenused

Teavikute kojulaenus ja kohalkasutus, avaliku teabe kättesaadavaks tegemine, päringutele vastamine, näituste ja ürituste korraldamine, kasutajakoolitus.

Tasulised teenused

Printimine, koopiate tegemine ja skaneerimine.

Keskraamatukogus ja Nõuni raamatukogus on võimalik rentida saali koos esitlustehnikaga.

Raamatukogudevahelise laenutuse (RVL)

RVLi kaudu telliti 954 teavikut, neist saadi 950 (2013. a. – telliti 624, saadi 617).

Peamiselt kasutatakse maakonnasisest RVLi, vähe tellitakse mujalt, sest raamatud tuleb lugejal tagastada omal kulul.

RVLi toimetab enamasti raamatukoguhoidja ise. Naaberraamatukogudega on see kõige tihedam. Vallasiseselt juba algab sellest, et kallimaid raamatuid tellitakse 1 raamatukokku ning siis vahetatakse.

Väliteeninduspunktid

Neid oli maakonnas 6 (Helme raamatukogul – Kalme päevakeskus; Riidaja raamatukogul – Leebiku kauplus ja Pikasilla Algkool; Taagepera raamatukogul – Karjatnurme päevakeskus, Koorküla rahvamaja ja Taagepera Hooldekodu).

Vähemusrahvuste teenindus

Võõrkeelse kirjanduse laenutusi oli maakonnas 23 017, s.o. 7,7% kojulaenutustest ja 10,2% raamatute laenutustest (2013. a. – 26 299; 8,4%; 10,9%).

Valgamaal on võõrkeeles lugeja peamiselt vene keeles lugeja. Venekeelse kirjanduse laenutusi oli 22 157, s.o. 96,3% võõrkeelse kirjanduse laenutustest (2013. a. – 25 387; 96,5%).

Valga keskraamatukogu

Põhiosa venekeelsest kirjandusest laenutati keskraamatukogust – 21 665, s.o. 25,3% kojulaenutustest (2013. a. – 24 629; 26,1%).

Vähendamise põhjused on samad, mis üldiselt: lugeja vananeb, uusi ei tule eriti juurde. Keskraamatukogu ostis ka venekeelset kirjandust vähem kui eelnevatel aastatel.

	Lug-d 2013	Lug-d 2014	muutu s (+-)	Külas- tused 2013	Külas- tused 2014	muutus (+-)	Virtuaal külas-d 2013	Virtuaal- külas-d 2014	muutus (+-)
Maakonna RKd	10 544	10 336	-208	176 051	174 011	-2 040	39 495	28 517	-10 978
sh KRK	3 531	3 488	-43	62 409	61 229	-1 180	23 282	22 178	-1 104

	Laenut-d 2013	Laenut-d 2014	muutus (+-)
Maakonna RKd	332 710	316 160	-16 550
sh KRK	97 529	89 981	-7 548

Maakonnas oli lugejaid 2,0%, külastusi 1,2% ja laenutusi 5,0% võrra vähem.

Laenutustest oli kojulaenutusi 298 445, s.o. 94,4% ja kohallaenutusi 17 715, s.o. 5,6% laenutustest (2013. a. – vastavalt 312 444; 93,9% ja 20 266; 6,1%).

Maakonna raamatukogudes laenutatakse koju palju perioodikat – 72 232 korda, s.o. 24,2% kojulaenutustest (2013. a. – 70 781; 22,7%).

Ilu- ja lastekirjanduse laenutusi oli 171 476, s.o. 57,5% kojulaenutustest ja 75,8% raamatute kojulaenutustest (2013. a. – 179 671; 57,5%; 74,3%).

Valga keskraamatukogu

Keskraamatukogus oli lugejaid 1,2%, külastusi 1,9% ja laenutusi 7,7% vähem.

Laenutustest oli kojulaenutusi 87 583, s.o. 97,3% ja kohallaenutusi 2 398, s.o. 2,7% laenutustest (2013. a. – vastavalt 94 286; 96,7% ja 3 243; 3,3%).

Perioodika laenutusi oli 2 105, s.o. 2,4% kojulaenutustest (2013. a. – 2 563; 2,7%).

Ilu- ja lastekirjanduse laenutusi oli 59 910, s.o. 68,4% kojulaenutustest ja 70,1% raamatute kojulaenutustest (2013. a. – 64 169; 68,1%; 70,0%).

Põhinäitajate languse põhjused: elanike arvu vähenemine, inimesed on hõivatud tööga kodust kaugemal, vaba aega on vähem, uuemat ilukirjandust ostetakse raamatukogudesse vähem.

Külastuste arvu vähendas ka see, et vajaliku teaviku saab RIKSWEBi kaudu reserveerida ning raamatukokku ei pea enne tulema, kui reserveeritud teavik on raamatukogus olemas.

4.3 Lasteteenindus

	Lug-d 2013	Lug-d 2014	muutu s (+-)	Külast-d 2013	Külast-d 2014	muutus (+-)	Laenut-d 2013	Laenut- d 2014	muutus (+-)
Maakonna RKd	3 076	3 046	-30	42 705	42 892	+187	52 036	44 967	-7 069
sh KRK	1 076	1 100	+24	11 204	12 182	+978	15 476	13 437	-2 039

Maakonna raamatukogudes lugejate üldarvust moodustavad lapsed 29,5%, laste külastused 24,6% ja laenutused lastele 14,2% (2013. a. vastavalt 29,2%; 24,3%; 14,7%).

Laste külastuste kasvu taga on see, et lapsed käivad raamatukogus aega parajaks tegemas: kasutavad internetti, mängivad lauamänge, suhtlevad omavahel.

Laste vähese lugemise põhjused: kool ja kooliväline huvitegevus, muu meelelahutus (arvuti, teler jms.). Seejuures lapsevanemad räägivad, et lapsi teler enam ei huvita, kogu vaba aeg veedetakse arvuti taga.

Lugemiseks piirduakse peamiselt koolikohustusliku kirjandusega. Ja võimalusel jätavad ka selle lugemata, otsides materjali internetist. Ühe raamatukogu töötaja kirjutas aruandes, et „tööl olnud aastakümnete jooksul oli 2014. aasta suvi esimene, kus lapsed ei laenutanud ühtegi raamatut“. Väga vähesed lapsed loevad teabekirjandust, sest informatsioon on internetist kiiremini kättesaadav. Aga on ka lapsi ja noori, kes loevad hea meelega ja käivad raamatukogus raamatuid laenutamas.

Töö lastega on intensiivsem seal, kus samas asulas on lasteaiad või kool. Lastes lugemisharjumuse tekitamiseks on lasteaiarühmad ja kooliklassid käinud raamatukoguga tutvumas.

- Aakre raamatukogu – lasteaiadõpetajad laenutavad uusi lasteraamatuid lastele ettelugemiseks, samuti raamatuid tundide läbiviimiseks.
- Kaagjärve raamatukogu – valla noorsootöötaja on 2 päeval nädalas raamatukogus ning see toob rohkem lapsi raamatukokku. Lastekirjanduse komplekteerimisel on rohkem lugevatelt lastelt küsitud, mida võiks veel raamatukokku tellida.
- Tsirguliina raamatukogu – töös lastega toimib edukalt raamatuklubi/raamatukoguring: koos meisterdatakse, õpitakse näidendeid, tutvutakse pärimuskultuuriga jne. Lugemispesas on laste lugemise ergutamiseks ja motiveerimiseks raamatupuu, mis reklaamib uudiskirjandust ning seal on ka mitmeid kirjanduslikke mängu (viimane lemmik on „Tark mees taskus“).

Valga keskraamatukogus on lastest lugejaid 31,5%, laste külastusi 19,9% ja laenutusi lastele 14,9% (2013. a. vastavalt 30,5%; 18,0%; 15,9%).

- 2014. aastat võib keskraamatukogu lastekirjanduse osakonnas nimetada „koera aastaks“ – sügisel käis raamatukogus lugemiskoer Power, kellele lapsed said 7 korral ette lugeda.
- Suvelugemine, milles osales seekord vähe lapsi. Aga laste lugema suunamisel on abiks seegi.
- Lastekirjanduse osakonna muinasjututornis on 2 arvutit arendavate mängudega (internetiühendus puudub) – see tõstis laste külastuste arvu.
- 1 kord kuus käib raamatukogu raamatuid laenutamas lasteaias Kaseke.

Lastetöö paremaks korraldamiseks oleks vaja raamatukogutöötajatele koolitusi, kuidas viia läbi raamatukogutunde ja –üritusi nii, et need lastele huvi pakuksid (sh meetoodilisi materjale) ja lastekirjandust ja lastepsühholoogiat tutvustavaid loenguid.

4.4 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Vähesel määral koduteenindust osutasid Kaagjärve, Taagepera, Tagula ja Tsirguliina raamatukogu töötaja. Maal on vahemaad enamasti sellised, et koduteeninduse osutamiseks on vaja transpordivahendit. Enamasti viivad raamatud kohale siiski kas pereliikmed või naabrid.

- Hummuli raamatukogus osutab koduteenindust valla sotsiaaltöötaja. Sotsiaaltöötaja vahendusel toimetati 7 kasutajale 24 korral 220 raamatut.
- Nõuni raamatukogu töötaja on ka valla sotsiaaltöötaja ning toimetab vajadusel raamatuid lugejatele.
- Pühajärve raamatukogu osutas koduteenindust 1 lugejale 2 korda.
- Taagepera raamatukogu töötaja on korraldanud raamatute toimetamise 1 kord kuus Taagepera hooldekodusse.

Valga keskraamatukogu

Koduteenindust pakutakse alates 2014. aasta maist. Raamatukogutöötaja viib 1 kord kuus raamatud soovijatele koju (teenust saavad tellida inimesed, kes raamatukogus käia ei saa – eakad või liikumispuudega).

Teenust kasutas 3 inimest, keda külastati 15 korda ning neile viidi 136 raamatut.

4.5 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Aakre RK	7	3	18
Hargla RK	2	1	9
Hellenurme RK	2	-	-
Helme RK	10	14	226
Hummuli RK	10	5	90
Kaagjärve RK	12	5	36
Keeni RK	1	-	-
Koikküla RK	13	3	68
Kuigatsi RK	6	4	60
Laatre RK	2	-	-
Lüllemäe RK	-	2	24
Nõuni RK	4	-	-
Puka RK	13	2	37
Pühajärve RK	18	10	175
Riidaja RK	13	2	55
Sangaste RK	-	1	62
Sooru RK	3	3	76
Taagepera RK	28	4	89
Tagula RK	3	3	26
Tsirguliina RK	11	15	429
Õru RK	62	8	82
Otepää linnaRK	27	6	141
Tõrva linnaRK	8	4	95
Tõrva lasteRK	32	10	389
Valga keskrk	29	53	1 075
KOKKU	316	158	3 262

Erinevaid **näitusi ja väljapanekuid** korraldati maakonna raamatukogudes 316 (2013. a. – 326). Enamasti olid need seotud rahvakalendri või mõne kirjaniku tähtpäevaga, koduloolistel või mõnel teisel lugejaid huvitaval teemal (uudiskirjandus, teiste riikide kirjandust tutvustav).

- Tõrva lasteraamatukogu – näitusesari „Näoga vaataja poole“, kus vanemad raamatud, mida enam eriti ei kasutata on n.ö. näoga lugeja poole ning avastatakse uuesti.
- Tõrva linnaraamatukogu – kodukandi kunstniku Ave McPhail'i näituse korraldamine ja avamine raamatukogus.
- Hummuli raamatukogu – „Rikkalik seeneaasta“, „Mu kallis Mulgimaa“.
- Riidaja raamatukogu – Täiskasvanud Õppija Nädala raames liikumisaasta puhul „Õige aeg on õppida tervisest hoolima“, lastele „Detektiivid tegutsevad“.
- Taagepera raamatukogu – korraldas koos külakeskuse ja käsitööseltiga 2 suuremat näitus-müüki: savikeraamikast ja käsitööst.
- Tsirguliina raamatukogu – ülevaade Laatre ristimäni teisaldamisest, linnuteemaliste luuletuste väljapanek; Trepigaleriis näitused õpilaste joonistustest: „Kaunis kodupaik“ (Tõlliste valla vaatamisväärsustest) ja „Linnutee“.

Valga keskraamatukogu

- Väljapanekuid aitasid korraldada vabatahtlikud – omal vabal valikul endale meeldivatest raamatutest.
- Suuremad näitused – „Cimze seminari kasvandikud ja nende raamatud“, millega tähistati Janis Cimze 200. sünniaastapäeva ning „Eesti esimesed Valgamaalt“.
- Lastekirjanduse osakond korraldas näituse trollipiltidest, mille trollijuttude ettelugemise järel joonistasid kultuuri- ja huvialakeskuse kunstiringi lapsed.

Valga maakonna raamatukogudes korraldati 158 **üritust**, kus osales 3 262 inimest (2013. a. – 214; 4 527 osalejaga).

Raamatukogude juubelid 2014. aastal: Tõrva linnaraamatukogu – 105, Kuigatsi raamatukogu – 100, Sangaste raamatukogu – 90, Öru raamatukogu – 70.

Lastele korraldati ettelugemisi, meisterdamistunde, erinevaid konkursse. Erinevate üritustega lastele tähistati ka mitmeid rahvakalendri jm. tähtpäevi: emadepäev, kadripäev, jõule.

Raamatukogude töötajad osalesid küla ühisürituste organiseerimisel, olles tihti ka nende eestvedajateks.

- Tõrva lasteraamatukogu. Igakuised üritused lasteaia „Mõmmik“ 2 koolimineva rühma lastele pealkirja „Kohtume raamatukogus“ all, kus läbi ühiste tegevuste tutvustati lastele eesti lastekirjanikke. Gümnaasiumi I-III klassi lastele toimus „Õölugemine“.
- Otepää linnaraamatukogu – Eesti karikavõistluste etapp paarismälumängus A. Steinbachi mälestuseks.
- Riidaja raamatukogu – koostöös põhikooli, kultuurimaja ja noortekeskusega tähistati Riidaja mõisapäeva (ekskursioonid, kontserdid, raamatunäitus, sportlikud mängud).
- Sooru raamatukogu – Kevadpidu.
- Taagepera raamatukogu. Raamatukogus käib 1 kord kuus ristsõnalahendajate ring. Hella Wuolijoki bibliograafia koostamine Kultuuriakadeemia lõputööna on kaasa toonud soomlaste huvi – 2 ekskursionistide suvel Wuolijokiga seotud kohtades. Oktoobris osales raamatukogu juhataja Ala Kooli 95. aastapäeva korraldamises. Detsembris korraldati raamatukogus koos külaseltsiga jõulupidu.
- Tsirguliina raamatukogu. Piret Päär tutvustab jutuvestmise traditsiooni ja eesti rahvajutupärimust üritusel „Lugu loob, jutt juhib“. Rahvamuusika kontserdid raamatukogus: esinesid rahvamuusikud ning regilauluansambel Koidu Tähed. Raamatukogupäevade ajal kohtumine kohaliku harrastuskunstniku Raina Leppik'uga ürituste sarjas „Tunne inimest“ ning laenutamas olid vallavanem ja volikogu esimees. Liikumisaasta – aitasid kaasa Tõlliste valla spordinädala pidulikule lõpetamisele.

Valga keskraamatukogu

- Raamatukogu juures tegutsev venekeelne Raamatusõprade klubi tähistas detsembris 10. tegevusaastat. Klubi korraldas aasta jooksul 9 üritust (austraalia kirjandusest, Keeniast, 450 aastat William Shakespeare'i sünnist jms.). Klubi eestvedajaks on vabatahtlik Niina Nusberg.
- Lastekirjanduse osakond korraldas 13 koolivaheaja filmineljäpäeva.
- Lastekirjanduse osakond korraldas raamatukogu kõrval pargis suure suvepeo Nukitsamehega, kus autasustati ka suvelugemise programmis osalenuid.
- Lastekirjanduse osakond korraldas Trollitunni kunstiringi lastele, kes joonistasid sel teemal hiljem pilte näitusele ning 2 Muumitundi, kus peale muumilugude kuulamist meisterdati.
- Keskraamatukogu jätkas koostöös Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liiduga traditsiooniliste maakondlike üritustega: veebruaris isamaaliste luuletuste lugemise konkurss V-VIII klassi õpilastele, märtsis emakeelepäeva veebipõhine viktoriin, septembris info-otsingu võistlus IX-XII klassi õpilastele ja detsembris jõululuuletuste lugemise konkurss I-IV klassi õpilastele.
- Raamatukogupäevade ajal kirjanduslik viktoriin maakonnalehes „Valgamaalane“ (teemaks eesti kirjandusauhinnad) ja kirjanduslik lõunamäng raadios Ruut FM.
- Tasuta raamatu laadad: juunis Valga linna päevade ajal, augustis Militaarjaloo festivalil ja oktoobris mihklilaadal.

Eesti kirjanduse tutvustamine

- Novembris toimus keskraamatukogus ja Tsirguliina raamatukogus Kirjandustuuri raames kohtumine Igor Kotjuh'i, Kai-Mai Olbri, Asta Põldmäe ja Rein Põder'iga.
- Tõrva lasteraamatukogu korraldas Tõrva Gümnaasiumi 3., 4. ja 6. klassi õpilastele kohtumise Mika Keränen'iga.

- Koikküla raamatukogus oli Vahur Kersna raamatu „Ei jäta elamata“ esitlus.
- Lüllemäe raamatukogus toimus 2 kohtumisõhtut: kirjanik Aidi Valliku ja kunstnik Ott Vallikuga ning ornitoloog Tarvo Valkeriga.
- Tsirguliina raamatukogu. Virgo Mihkelsoo raamatu „Isetervendaja käsiraamat“ esitlus ja tervise teemaline loeng. Reet Hiimäe loeng uskumustest meie pärimuskultuuris. Raamatukogupäevade ajal kohtumine Põlvamaa kirjaniku Tiina Ilvesega.

Valga keskraamatukogu

- „Kirjanikud muusikas“ – Jürgen Rooste ja Erki-Andres Nuut.
- Kohtumine raamatu „Minu Island“ autori Tarvo Nõmmega.

Raamatuesitlused

- Virgo ja Ljudmilla Mihkelsoo raamatu „Isetervendaja käsiraamat“ esitlus kohvikus Säde.
- Hannes Korjuse raamatu „Lätimaal eestlasi otsimas“ esitlus Valga Muuseumis.
- Endel Susi raamatu „Vana-Otepää – seitsme professori noorpõlvemaa“ esitlus raamatukogus.

4.6 Raamatukogu koolituskeskusena

Raamatukogu	Rühmakoolit.arv		Osalejate arv		Individaalkoolit. arv		Osalejate arv	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Aakre RK	2	-	13	-	3	3	3	3
Hargla RK	2	1	15	10	-	-	-	-
Hellenurme RK	-	-	-	-	8	5	8	5
Helme RK	-	-	-	-	-	-	-	-
Hummuli RK	1	1	7	7	2	2	5	4
Kaagjärve RK	-	-	-	-	-	-	-	-
Keeni RK	-	1	-	9	-	-	-	-
Koikküla RK	-	-	-	-	1	1	1	1
Kuigatsi RK	-	-	-	-	3	2	3	2
Laatre RK	-	-	-	-	-	-	-	-
Lüllemäe RK	3	1	27	10	26	30	26	30
Nõuni RK	-	-	-	-	-	-	-	-
Puka RK	2	3	8	12	3	2	3	2
Pühajärve RK	9	8	74	68	2	2	2	2
Riidaja RK	2	-	25	-	4	2	4	3
Sangaste RK	-	-	-	-	4	-	4	-
Sooru RK	1	1	9	7	-	-	-	-
Taagepera RK	-	-	-	-	4	3	4	3
Tagula RK	-	-	-	-	-	-	-	-
Tsirguliina RK	1	1	11	12	-	3	-	3
Õru RK	-	2	-	37	-	-	-	-
Otepää linnaRK	9	10	65	66	4	3	16	12
Tõrva linnaRK	-	-	-	-	29	21	29	29
Tõrva lasteRK	3	2	37	28	10	-	6	-
Valga keskRK	26	22	429	277	13	9	13	19
KOKKU	61	53	720	543	116	88	127	118

Erinevaid koolitusi viidi raamatukogudes läbi 141, osalejaid oli 661 (2013. a. – 177, osalejaid 847).

Rühmakoolitusi korraldatakse enamasti raamatukogudes, mis asuvad koolide või lasteaedadega samas asulas. Need on raamatukogutunnid lasteaialastele ja algklasside õpilastele.

- Tsirguliina raamatukogu – erinevad õpitoad nii lastele kui täiskasvanutele: paber- ja papitööd, helmekeede valmistamine, niidigraafika.

Individaalkoolitused on peamiselt täiskasvanutele (enamasti vanemad inimesed) abistamiseks neid arvuti kasutamisel: elektronkataloogi RIKSWEB kasutamine, ID-kaardi kasutamine, digiallkirjastamine, meilide saatmine, internetipanga kasutamine jne. Paljud koolitust saanud inimesed on edaspidi arvuti kasutamises julgemad.

Valga keskraamatukogu

- Teenindusosakonnas toimus 8 arvutikoolitust „Oluliselt lihtsalt“ senioritele – iga kord oli ise teema ja erinevad osalejad. Kokku osales 15 inimest, 2 koolitust oli vene keeles.
- Koolitus Valgamaa Kutseõppekeskuse sotsiaaltöö I kursusele, kus tutvustati raamatukogu kodulehte, otsingut RIKSWEBist ja teistest e-kataloogidest.
- Lastekirjanduse osakonna raamatukogutunde külastasid lisaks linna lasteaiarühmadele ja klassidele klassid Hargla Põhikoolist, Hummuli Põhikoolist ja Tsirguliina Keskkoolist.

4.7 Raamatukoguteenuse turundus (*tutvustamine*)

- Raamatukogude kohta käiv esmane informatsioon on kättesaadav omavalitsuste kodulehtedel.
- Raamatukogude tegevust on kajastatud maakonnalehes „Valgamaalane“ ja vallalehtedes.
- Raamatukogu üritusi reklaamitakse kuulutusega teadetetahvlitel.
- Raamatukogutöötajad ise ütlevad, et esmane on inimeste otsene informeerimine.
- Raamatukogu koduleht ja facebook'i leht on Lüllemäe ja Tsirguliina raamatukogul.
- Koduleht Kuigatsi raamatukogul.
- Raamatukogud reklaamivad ettevõtmisi ja jagavad informatsiooni ka töötajate isikliku facebook'i lehe kaudu (Kaagjärve, Kuigatsi).

Valga keskraamatukogu

- Raamatukogu tegevust kajastatakse raamatukogu kodulehel ja facebook'is (59 postitust).
- Maakonnalehes „Valgamaalane“ ilmus 11 ja „Valga Linna Lehes“ 3 artiklit.
- Raamatukogus toimuvat reklaamitakse portaalis kultuurikava.ee ja kohalikus raadios Ruut FM.
- Raamatukogu osales Valga Põhikooli jõulueelsel kingilaadal reklaamides raamatukogu kasutamise võimalusi ja üritusi.

4.8 Bibliograafia- ja infotöö

4.8.1 Andmebaaside loomine

- Tsirguliina raamatukogu jätkas andmete sisestamist Tõlliste piirkonna koduloo andmebaasi ja alustas linnuteemaliste luuletuste kogumist blogis Tsirr-tsirr.

Valga keskraamatukogu

- kodulooliste artiklite andmebaas, kuhu lisati 669 kirjet (2014. aasta lõpus sisaldas 14 849 kirjet).
- kodulooliste isikute andmebaas ISIK (2014. aasta lõpus sisaldas andmeid 1 184 isiku kohta).

Kokku on kogutud Valgamaa kohamuistendid, luuletused Valgamaast ja Valgamaa kajastus ilukirjanduses – kõik on kättesaadav keskraamatukogu kodulehel Valgamaa kodulugu alt.

4.8.2 Infopäringud

Infopäringuid oli 2014. aastal 3 386 (2013. a. – 11 550).

Valga keskraamatukogus oli 758 infopäringut, sh 10 e-päringut (2013. a. – 1 133; 6 e-päringut).

4.8.3 Trükised ja veebiväljaanded

- Hummuli raamatukogu juhataja valmistab trükiks ette oma mulgimurdelist raamatut „Kui me viil latse ollimi“, mis ilmub 2015. aastal.
- Pühajärve raamatukogu juhataja alustas koos Pühajärve Põhikooliga 8. koolialmanahhi koostamist, mis ilmub 2015. aastal.
- Tsirguliina raamatukogu jätkas koduloolise pärimuse uurimist, vanade lugude ja fotode kogumist, et neist kogumik koostada. Kogutud andmed on kättesaadavad Tõlliste piirkonna koduloo andmebaasis.

Valga keskraamatukogu

Raamatukogu kodulehele lisati

- Eesti esimesed Valgamaalt.
- Valga kultuuriloolised paigad.
- Valgamaa kodulooline sünnipäevakalender 2015.

Kokkuvõte

Raamatukogude koostöö omavahel ja teiste asutustega sujub. Raamatukogu positsioon ja tegevus sõltub raamatukogutöötaja ettevõtlikkusest - kui on soov ja võimalused tegutsemiseks, on vallapoolne toetus olemas. Raamatukogude eelarved on suhteliselt piiratud, väga suur osa kulub personali- ja majanduskuludeks. Ürituste korraldamiseks ja enesetäienduseks on rahalisi vahendeid väga vähe.

Raamatukogu roll kultuurikeskusena on olulisem asulates, kus ei ole teist kultuuriasutust. Mõju kultuurielule ei osata konkreetselt hinnata, aga kindlasti on seda oluliselt rikastatud.

Raamatukogude põhinäitajad olid võrreldes 2014. aastaga langenud. Põhjuseks on elanike arvu vähenemine ja vananemine, vaba aja veetmise võimaluste suurenemine. Tähelepanu tuleb pöörata e-teenuste arendamisele ja kasutajakoolitusele, lastetöö mitmekesistamisele, noorte kaasamisele raamatukogude tegemistesse ning koduteenindusele.

Maakonna raamatukogude aruannetes puudusid 2015. aasta kohta arengusuunad ja suuremad plaanid.

Valga keskraamatukogu

2014. aastal lahendati keskkogus mitmed tehnilised probleemid. Uuendati koduleht ja alustati koduteenindusega, kaasati vabatahtlikke.

2015. aastal tähistab Valga keskraamatukogu 150. aastapäev. Tähtsündmuseks on aprillis toimuv A. Gailiti nimelise kirjandusauhinna väljaandmine. Valga bussi- ja raudteejaamas avatakse Ränduriraamatukogu.

Koostajad

Kristi Simson

Endla Schasmin

Direktor

Allkiri ..... /Endla Schasmin/